

خه لووز

قادر عه لیخا
(بوکان)

ئاوره که گیانیتکی تپدا نه ماوه، به حال سۆلهی دئی. دوو که لئی سیغار و ئاوره که تیکه ل بوونه، بوونه ته تم و روخساری باش به دی ناکری، سه روپۆتراکیکی ئالۆزاو وهک داوی جالجالووه که بهری روخساری ته نیوه، رهق و تهق هه لگه راوه. ده لئی دهسته کی بن میچی نیوماله،

په تویه کی شپ و چلکنی له خۆی هالاندوووه، چه نهی له سه ر چۆکی داناوه و نه ژنۆی له ئامیز گرتوووه، سۆلهی سه رما جار له گه ل جار و یکی دینتی. لینه شین و رهش هه لگه راوه کانی وه له رزه که وتوون، ته قه ی ددانه کرمیکانی ده بیسترین، به وه دوو ته لاشه ی خستبوویه سه ری، ئاوره که گیانیتکی تازه ی تیزا و گر و گه رمای لئ هه ستا، تینی ئاوره که ئاهیتکی تازه ی وه بهر نا، هه ندیک له ئاوره که دوور که وته وه و سۆمای چاوه لپله کانی بریبه نیگای چاوه گه ش و روونه کانی ئاوره که و به ناخیدا پۆچوو.

عالمه میکی زۆری تی ئالا بوو. ده تگوت رۆژی هه شره، بۆ دینتی هاتبوون، ئاخ هه موو خۆشیان ده ویست، دهنگی زولال و بالای میرانه ی بهرگیتک بوون پر به بالای یه کتر، شایی به دوو دهستان هه لئاگیرئ، گه ری ره شبه لهک گه رمه، شایی شانه چرکییه، ده سه ری دهستی سه رچۆپی وهک مه زره ق ده خولیتته وه، چه پییه و گاوانی گه رمه، دهستی له بهر پشتوتین ناوه و پر به گه روو ده چریکینتی. دهنگی وه سه ر ته پل و نایه که وته وه، بالای ده لئی په لکه زینه یه، سه رچۆپی نه خشان دووه، کامیترای چاوه کانی له به ژن و بالای بریوه، نایتروو کینتی، مه لی نیگا له سه ر بزه ی لئو ده نیشنه وه، سیله و شیهله بزه تیکه لاه و ده بن، شینگه ی هه ز و خۆشه ویستی لیک ده هالین، موو چرکیک و خه وه نوو چکه یه ک وه خۆی دینیتته وه، ئاور به ره و دامرکانه، به دینتی خه لووزه کانی هیلنجی دئی و په رۆش ده کا. ئاخ، هه وینی ئه و سووتمانه گه وره یه خه لووزتیک بوو، ئه و سووتمانه ی نه مامی ژبانی کرده به ورین و دای به دهم شه پۆلی زربانه وه! سه رما حوکمات ده کات، شه پۆلی زربان خه لووز و به ورینگ راده مالی، سه رما ژتی له شی ویک ده گوشتی، ته وژم و پاله په ستۆ ده خاته سه ر له شی سپ و بی تینی، پیلووه کانی ده چنه ئامیزی یه کتره وه، چنگی برژۆله کانی له یه کتر گری ده درین، په نجه کانی نه ژنۆی ره ها ده کهن، روومه تی ده نی به گۆنای سپی ئاخه وه، ژبان هه نگاوی به سه ردا هه لدینیتته وه.

تهوژمی ژان و خوین

نارهقهی پرهش و شینی دهرداوه، له ژووره که پیدا جیتی نابیتته وه، ژان و پیچ تهنگی پی هه لچنیوه، وهک ماری سهر ناگر جینگل ددها، خوین و نارهقه تیکه لای بوون، هاکا له جهستهی سهرکه وتن خنکاندیان، «نا، نا، تم سووکه، وهک پووشکه به دهم کفارهی نارهقه و خوینه وه به ره و میچی ژووره که هه لده کشی، له وانه یه له دهر بیجهی په نجیره که وه بوژیتته دهری، به لام په نجیهی تیل به نده که به ره و ژووری پالی پیوه دهنیتته وه، قه لبه زهی خوین و نارهقه ویشکایی دی و تم هپور هپور دهنیشیتته وه سهر شوتنه که ی خوئی»

هاوار و نالهی کاسهی سهری دراوسپکانی هه لگرتوه، که سپیک نییه یارمه تی بدات، که سی چی؟ کهس هیچی له دهس نایه! ژان و بوونیککی بی دهسه لاتانه یه فهرمانیکه و دراوه، سهر بادان مه حاله. «نای له و به ره ژانه چهند دژواره، خودایه تیش کوشتمی، تا که ی؟ یانی ده بی به درتژیایی دوو گیان بوونم به ژانه وه بم؟ وه لالا ههر دهرم، دهر نابه و نازیم، رۆژتیک، دووان، سالتیک، ده سال، سه سال، تم ژانه کوتایی نایه، یارمه تیبیهک، خو تمه یه که مندالیشم نییه، دایکی ته وه هه موو مندالهم، هیچ کامیکیان ته وندهی تمه میان نازار نه داوم، بلتی تمه چ بی خودایه؟ یانی له و ساله وه که مالمان له شاری ناگرستان بوو، ته و مندالهم له زگدایه؟»

هالاوی گهرمایه کی به تین شالای بو دینتی، بوچرووک و بوکرووی لئ هه لده سستی، تووک به سهر یه وه نامیتتی، پیسته که ی به جهسته یه وه هه لده قرحی، تیشی به ره ژان وه خوئی دینیتته وه.

«نایش ده وه لالا بهم زووانه ره ها نابم، ههر واشه له و ساله وه سهر جیبی هیچ پیایو یکم نه کردوه، ههر خوژگم به و دهسه کا، سالتیکی بی دهنگ، ژبانیککی بی دهردی سهر، نازانم ته و ته قبنه وه چ بوو؟ وهک تووی ههر زنی لئ کردین، ژبانی دهر به دهری و تم به ره ژانه کوشستوومی، چاکیشه جاروباره وازم لئ دینتی، دنا نارهقه و خوینتی ته و به ره ژانه دهر خنکاندم، ههر له بهختی رهشی خویم بوو که له ناخی ته و ناگر بارانه وه که وتمه کووشی ته و زستانه سهر و سارده وه، نای چهنده به سام بوو ته و سه هۆل به ندانه تووشه.»

ته زوویه کی سارد دهر زیتته له شی و لهرز و نوبه تی دایده گری، ددانه کانی ویک پاناگن، دلزپه ی نارهقه دهنه موورووه سه هۆل، ژان و لهرز و نوبه تی ویک دینتی، یهک به خوئی دهر زیکیکی: «... ی لهرز و نوبه تی و ژان کوشتمی.»

تیشی گهرمه ژان سه هۆلی له شی دهر توینیتته وه و چۆق و لهرز وازی لئ دینتی، له شی وهسه نارهقه ده گهری، ناو و خوین دهری دهنه تی و پیل ده سستی، خه میکی توند

میشکی ماندووی دهورو وژیتتی.

«جا خو له دایکیش بی، خوین و نارهق ده یخنکیتتی، ته و هه موو نازاره بو مندالیککی مردوو که ی ره وایه؟ من به زبندووی ده مهویت، بو هاو پرتی شهوانی تووشی ته نیایی و رۆژانی دژواری ته من.»

هه لده سستیته سهر پی، تا قولاپه ی له خوین و نارهقه رۆده چی، دهر تیک به نیو دیوه که دا لی ددها، تم سهر و ته و سهر تیک ده کا، به نه سپایی هه نگاو هه لدینیتته وه: «نه وه کا بکه وم و نازاری بگاتی، ناخر کوژپه شیرینه که م بوچی ره ها نابی؟»

له جیگه ی خوئی دده نیشیتته وه، له وانه یه بهر موسلدانی لیک بهر بی، گهرمه ژان شالای بو دینتی، تم به سه ر چاوه کانییدا ده کشی، ددانه کانی وهک ددانی فی گرتوو دهنیشیتته سهر یهک، چرنوک له دهر و به ری ده گری و شین و رهش هه لده گهری. ژان ههر سه ی بو دینتی و سه راوی ده توقی، له گهرمه ی قه وه تیکدا ماکی ته و هه موو پرک و ژانه هه لده رپژتی، قیره و لینگ کوتانی مندالیک گوئی ژووره که دناختی، هه لیده گری و له باوه شی ده کا، به ههر دوو دهست به خوینه وه دهنوسیتتی، ته وژمی ژان هپور هپور دهر پوتته وه. نازار مالی له شی جی دیتتی، به تاسه وه لیتی دهر وانی، له هیچ کام له مندالکانی دیکه ی ناچی، له روخسار و قه لافه تدا له گه ل هه موویان جیاوازی هه یه، تمه یه که مندالهم ته و گریانی لی ده بیستی و دهنگیککی ته لاجیده و تاییهت، به ههر دوو دهست مه مکی ده گری و گویمی لی ددها، ههر ده پرتی و تیر نابی، ژه کی دیتته کوتایی و ته و ههر ده یجه کیتتی، ژانی بهر موسلدانی و زگی، به ره و مه مک و سنگی هه لده کشی، ته وه ی نیستا هه لیده مرژی خوینه، وهک زهروو پییدا نووساوه و به ری نادا. جار له گه ل جار هه لده ماسی، ههر دی و له بهر یهک دهر پوتته وه، وهک موته وهسه ر جهسته ی دایکی ده کشی و قرحه ی لی ده پرتی، هاوار و زیه ی دهنیتته بلمه بلمیک و هیچ نایبستر، له نا کاودا گوئی مه مکی ره ها ده کا. وهک مه شکۆله به لادا دی، «نوخه یش! چاک بوو به ری دا، جا خو له وانه بوو ویشکم هه لیتتی، مندالیککی بی تینسافه، ناخر خو ههر تو نی، ته وانی دیکه ش ده یانه وی. ته و هه موو شتیککی بو خوئی ده وی و بهس، وهک پیخه ف له سه رم دهنوی، شیله و خوینتی له شم هه لده مرژی، که ولم ده کا و گوشتم دهر پرتتی، رۆژتیک دادی ته نانهت نیسکه کانیشم دده کروژتی، تمه مندالهم، یان خوژه؟»

ته وه نیستا ساله های ساله ته و باره تووشه ی به کو له وه شه تهک داوه و ده یگپرتی، ده بیساته ههر شرتینیک وهک چیشتی ناخوش دهنه وه به نیوچاویدا و کهس وه خوئی ناگری.

(ز ۲۰۰۳ - ۱۳۸۲/۶/۲۸)